

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 659/2018 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen matalan kynnyksen työtoiminnan kohtelusta aktiivimallissa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Silvia Modigin/vas näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 659/2018 vp:

Miksi matalan kynnyksen työtoimintaa ei lasketa aktiivimallin edellyttämäksi aktiivisuudeksi ja

miten hallitus aikoo varmistaa, että aktiivimalli ei ole esteenä ihmisten aidolle aktiivisuudelle?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Vuoden 2018 alusta voimaan tulleen aktiivimallin tavoitteena on lyhentää työttömyysjaksojen kestoja ja lisätä työllisyyttä. Tämän vuoksi mallissa aktiivisuuteen luetaan paitsi työllistymistä palkkatyössä tai yritystoiminnassa myös osallistumista työllistymistä edistäviin palveluihin ja työvoimaviranomaisen järjestämään työllistymistä tukevaan toimintaan. Muiden toimijoiden järjestämää työllistymistä tukevaa toimintaa ei olla voitu aktiivimallissa huomioida.

Mallin voimassa olon aikana sitä on kehitetty kahteen otteeseen. Vuodenvaihteesta lukien mallissa huomioidaan aiempaa laajemmassa määrin opiskelua. Huhtikuun alusta lukien mallissa huomioidaan myös muiden toimijoiden kuin työvoimaviranomaisen järjestämää työllistymistä tukevaa valmennusta ja sitä vastaavaa toimintaa. Muutoksesta on säädetty valtioneuvoston asetuksella 1313/2018.

Huhtikuun alusta voimaan tulevassa valtioneuvoston asetuksessa mainittuja muita toimijoita ovat esimerkiksi kunnat ja kuntayhtymät, ja ne voivat järjestää työllistymistä tukevaa valmennusta ja muuta toimintaa myös sellaisten toimijoiden kanssa, joita ei kyseisessä valtioneuvoston asetuksessa mainita. Aktiivimallin mukaisia edellytyksiä kerryttävän toiminnan tulee kuitenkin edelleen olla työllistymistä tukevaa. Toiminta, joka liittyy hyvinvointiin, terveyden edistämiseen tai esimerkiksi kuntoutusohjaukseen ei edelleenkään mallin edellytyksiä kerryttäisi. Kukin toimija tulee itse arvioimaan, onko se asetusmuutoksessa tarkoitettu toimija, ja toimijat arvioivat itse myös sen, onko järjestämässään toiminnassa kyse työllistymistä tukevasta valmennuksesta tai muusta toiminnasta, vai onko toiminta sellaista joka ei aktiivimallin edellytyksiä kerrytä.

Kuten kysymyksessä todetaan, aktiivimallia koskeva keskustelu on tehnyt näkyväksi haasteita, joita työttömyysturvajärjestelmään ja sen soveltamiseen on vuosien aikana rakentunut. Haasteita on syntynyt työelämän muutoksista, mutta osa haasteista syntyy työttömyysturvajärjestelmän

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 659/2018 vp

ulkopuolisista kysymyksistä. Yksi keskeinen tällainen haaste on se, että juuri työttömyysturva on muodostunut ensisijaiseksi etuudeksi tilanteissa, joissa muuta syyperusteista etuutta ei niitä koskevan lainsäädännön rajoitusten vuoksi voida myöntää. Näin siitä huolimatta, että työttömyysturvalain mukaan työttömyysetuuksilla on tarkoitus korvata työttömyydestä aiheutuvia taloudellisia menetyksiä ja näin turvata työttömän työnhakijan taloudelliset mahdollisuudet hakea työtä ja parantaa edellytyksiään päästä tai palata työmarkkinoille.

Kirjalliseen kysymykseen liittyviä teemoja on käsitelty myös selvityshenkilöiden Oivo ja Kerätär raportissa *Osatyökykyisten reitit työllisyyteen – etuudet, palvelut, tukitoimet* (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 43/2018). Raportissa selvityshenkilöt nostavat muun muassa esiin pitkäaikaistyöttömien osuuden osatyökykyisten joukossa (vuonna 2017 osuus oli 47,3 %) ja kiinnittävät huomiota siihen, että suuri osa pitkäaikaistyöttömien heikentyneestä työkyvystä on tunnistamatonta, ja arvioivat, että noin 27 000 työnhakijana olevaa pitkäaikaistyöttöntä on tosiasiaassa työkyvytön ja väärän etuuden piirissä.

Kun jatkossa selvityshenkilöiden raportin ja työnsä loppusuoralla olevan Toimi-hankkeenkin työn pohjalta jatketaan keskustelua sosiaaliturvajärjestelmämme kehittämisestä, lienee aiheellista tarkastella avoimesti olemassaolevaa etuus- ja palvelujärjestelmää, ja kysyä, toimivatko etuudet ja palvelut niin, että ne parhaalla tavalla ja oikeilla keinoilla tukevat ihmistä kulloisessakin tilanteessaan ottaen huomioon sen, missä vaiheessa esimerkiksi osatyökykyinen on matkalla kohti työelämää. Samalla lienee tarkoituksenmukaista kysyä, onko perusteltua että ihminen, jolla on työkyvyssä rajoitteita, kuuluu kaikkein eniten vastikkeellisuutta edellyttävän etuusjärjestelmän eli työttömyysturvan piiriin.

Helsingissä 8.3.2019

Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila